

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розкрито теоретико-методичні аспекти поняття "основні засоби", проведено аналіз показників використання основних засобів на прикладі ВАТ "Турбоатом". Виявлено напрями підвищення ефективності використання основних засобів на цьому підприємстві.

Аннотация. Раскрыты теоретико-методические аспекты понятия "основные средства", проведен анализ показателей использования основных средств на примере ОАО "Турбоатом". Выявлены направления повышения эффективности использования основных средств на этом предприятии.

Annotation. The theoretical and methodological aspects of the concept of "fixed assets" have been revealed, the performance of fixed assets usage has been analysed by the example of JSC "Turboatom." The line of increasing the efficiency of fixed assets usage at the enterprise has been revealed.

Ключові слова: аналіз, основні засоби, ефективність, резерви.

Важливою проблемою сучасної економіки України є подолання спаду виробництва, відновлення нормального відтворювального процесу. Перед підприємствами постає першочергове завдання підвищення ефективності використання основних засобів як важливого матеріального елемента виробництва, що значною мірою визначає їх потенціал.

На сьогодні важливою проблемою, що потребує вивчення і подальшого вдосконалення, є ефективність використання основних засобів, а саме: забезпеченість підприємства основними засобами; ефективність використання обладнання; виявлення факторів і резервів підвищення ефективності використання основних засобів [1].

Вагомий внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів до проблеми обліку й аналізу основних засобів зробили провідні вчені-економісти, як вітчизняні – Білуха М. Т., Бутинець Ф. Ф., Голов С. Ф., Грінько А. П., Кузьмінський А. М., Лінник В. Г., Моссаковський В. Б., Огічук Н. Ф., Пушкар М. С., Сопко В. В., Сук Л. К., Кір О., Янчева Л. М., так і зарубіжні – Палій В. Ф., Соколов Я. В., Шеремет А. Д та ін. [2].

Метою написання статті є проведення комплексного аналізу основних засобів та обґрунтування напрямів підвищення ефективності основних засобів, що забезпечить ефективність і результативність роботи ВАТ "Турбоатом".

Діяльність підприємства нерозривно пов'язана з наявністю та використанням основних засобів, які повинні характеризуватися відповідним складом та структурою для здійснення процесу виробництва. Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства та отримання необхідної величини прибутку необхідно здійснювати постійний аналіз ефективності використання основних засобів та досліджувати фактори, які впливають на цю зміну.

Згідно з П(с)БО 7, основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких становить більше ніж один рік [3].

Для визначення ефективності використання основних засобів підприємства необхідно здійснити їх аналіз. На основі даних обліку здійснюється аналіз основних засобів за такими основними напрямками:

- аналіз наявності, структури і руху основних засобів на підприємстві;
- аналіз показників руху основних засобів;
- аналіз ефективності використання основних засобів [4].

Інформаційним матеріалом обрано дані щодо підприємства ВАТ "Турбоатом". Дане підприємство одне з найбільших у світі турбобудівних підприємств із повним циклом виробництва: проектування, виробництво, поставка, налагодження. Аналіз основних засобів необхідно почати з визначення забезпеченості ними підприємства (рис. 1).

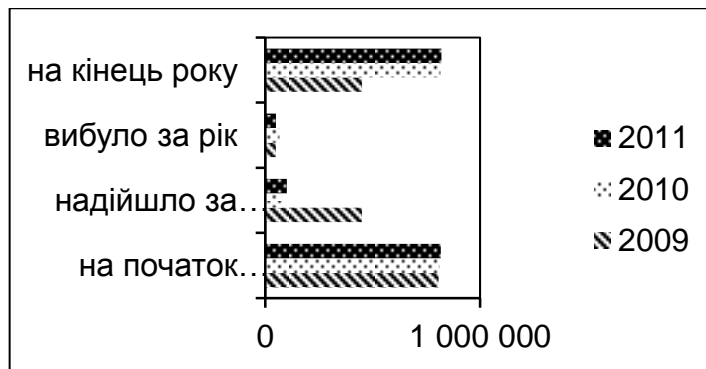

Рис. 1. Тенденція зміни вартості основних засобів на ВАТ "Турбоатом"

Загальна структура основних засобів підприємства за аналізований період не змінилась. Щодо динаміки, то спостерігається збільшення вартості основних засобів на початок та на кінець року, що зумовлене зростанням обсягів виробництва та їх надходженням. Проте спостерігається зменшення надходження основних засобів у 2010 році.

Для забезпечення нормальних умов здійснення виробничого процесу та підвищення його ефективності основні засоби мають бути у відповідному технічному стані, який оцінюють на підставі таких показників, як коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття, коефіцієнт приросту, коефіцієнт зносу та коефіцієнт придатності (таблиця).

Таблиця

Динаміка показників руху ВАТ "Турбоатом"

Показники	2009 рік	2010 рік	2011 рік
Коефіцієнт приросту	0,62	0,69	0,67
Коефіцієнт зносу	0,8	0,7	0,67
Коефіцієнт придатності	0,264	0,2751	0,2843
Коефіцієнт оновлення	0,032	0,038	0,059
Коефіцієнт вибуття	0,02	0,011	0,005

Коефіцієнт приросту основних виробничих фондів зменшився на 0,02, це негативно впливає на рівень продуктивності. Спостерігається зменшення коефіцієнта зносу, що свідчить про покращення технічного стану основних фондів. Підвищення коефіцієнта придатності на 2011 рік свідчить про поліпшення технічного стану основних фондів, що зумовлює випуск продукції на новій технологічній основі з більш високим рівнем її конкурентоспроможності, що є чинником зростання продуктивності. Коефіцієнт оновлення основних засобів збільшився на 0,021 у порівнянні з базовим, що свідчить про загальне покращення стану оновлення основних засобів. Коефіцієнт вибуття зменшився на 0,006 у порівнянні 2010 року з базовим, що також свідчить про загальне старіння основних фондів підприємства.

Ефективність використання основних засобів оцінюють за системою натуральних і вартісних показників, основними серед яких є фондовіддача та фондомісткість (рис. 2).

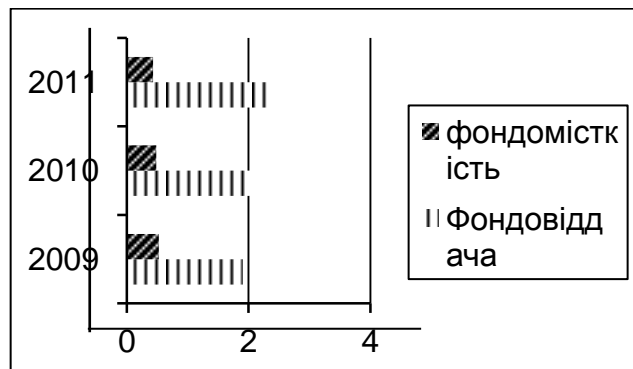

Рис. 2. Динаміка зміни показників ефективності використання основних засобів на ВАТ "Турбоатом"

Проаналізувавши показники використання основних засобів, видно, що за останній період відбулося підвищення фондовіддачі і зниження фондоємності за рахунок значного вибуття основних засобів. Також з аналізу динаміки руху основних засобів видно, що їх оновлення – на низькому рівні (див. таблицю). Це пов'язано з тим, що на аналізованому підприємстві не виділяється коштів на оновлення основних виробничих засобів, а показник є низьким, оскільки обладнання старе.

Тому резервами підвищення використання основних засобів можна вважати більш повне використання машин і устаткування, підвищення коефіцієнта змінності, ліквідації простоїв, скорочення термінів освоєння знову введених у дію потужностей і застосування нових управлінських технологій.

Вирішення завдання підвищення ефективності використання основних засобів і потужностей підприємства означає збільшення кількості продукції, яку виробляють, підвищення її якості, зниження собівартості одиниці продукції і виробництва в цілому, зростання потенціалу. Удосконалення структури основних засобів, балансу виробничих потужностей призводить до зменшення витрат підприємства на їх екстенсивне нарощування за зміни обсягів і номенклатури продукції, яку виготовляють. Це значною мірою сприяє підвищенню оборотності виробничих засобів, що забезпечує скорочення розриву між фізичним і матеріальним зношенням основних засобів, прискоренню темпів їх оновлення [4].

На основі проведеного аналізу основних засобів на ВАТ "Турбоатом" можна визначити дві групи факторів, що впливають на ефективність використання основних засобів:

технічні – це всі можливі якісні та кількісні зміни, безпосередньо здійснені над об'єктом основних засобів. До таких факторів підвищення ефективності використання основних засобів можна віднести: реконструкцію, модернізацію, ремонт, технічне переозброєння збільшення кількості об'єктів основних засобів; удосконалення чи заміна технології виробництва продукції;

управлінські фактори – це діяльність управлінського апарату, що спрямована на максимально ефективне використання об'єктів основних засобів. До них відносять: підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня персоналу, запровадження мотиваційного заохочення робітників; удосконалення виробничого процесу на підприємстві.

Зазначені фактори дозволяють підвищити ефективність використання основних засобів підприємства. Маючи основні засоби, підприємства повинні не тільки прагнути їх модернізувати, а й максимально ефективно використовувати те, що є, особливо в існуючих умовах дефіциту фінансів і виробничих інвестицій.

Таким чином, у результаті проведеного дослідження напрямками поліпшення ефективності основних засобів підприємства можна вважати: виявлення резервів підвищення основних засобів, підвищення коефіцієнта змінності, ліквідації простоїв, скорочення термінів освоєння знову введених у дію потужностей; визначення факторів, що впливають на ефективність використання основних засобів.

Реалізація наведених дій дасть змогу вдосконалити організацію та методику аналізу основних засобів, підвищити їх інформативність і прогнозувати ефективність їх використання на підприємстві.

Наук. керівн. Мозгова Л. О.

Література: 1. Падалка К. Основні засоби / К. Падалка // Главбух. – 2007. – № 21. – С. 106–146. 2. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: підручник / Н. М. Ткаченко. – К. : А.С.К., 2005. – 784 с. 3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": Наказ Мінфін № 92 від 27.04.2000 р. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 21. – Ст. 871. 4. Баканов М. И. Теория экономического анализа : учебник / М. И. Баканов, А. Д. Шеремет. – 4-е изд., доп. и перераб. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 416 с.